

Arkusze informacyjne SBA — 2015 r.

Polska

Główne zagadnienia

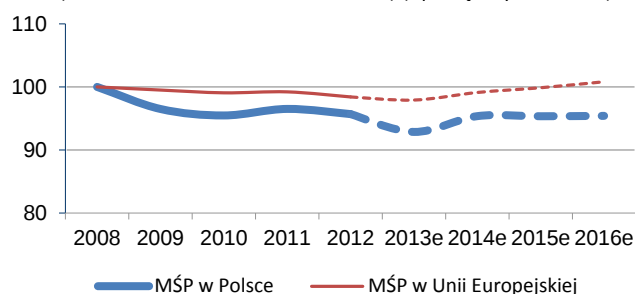
Przegląd wyników MŚP¹: Polskie MŚP nie odzyskały jeszcze kondycji sprzed kryzysu. Dane dotyczące wartości dodanej i łącznego zatrudnienia pozostawały poniżej swoich poziomów z 2008 roku. Tym niemniej, utrzymujący się od 2012 r. stabilny wzrost wartości dodanej wytworzonej przez MŚP pozwala spodziewać się, że w roku 2016 osiągnie ona, a nawet przekroczy, poziom sprzed kryzysu. Poziom zatrudnienia w MŚP najprawdopodobniej nie zmieni się. MŚP wytworzyły 50,5% całkowitej wartości dodanej sektora przedsiębiorstw niefinansowych, zapewniając przy tym 67,8% miejsc pracy w tym sektorze. Polskę wyróżnia stosunkowo wysoki odsetek mikroprzedsiębiorstw (95,2%, przy średniej ogólnoeuropejskiej 92,7%).

Wdrażanie programu „Small Business Act” (SBA): Polskie MŚP miały łatwiejszy dostęp do źródeł finansowania niż MŚP w wielu innych krajach UE. Polscy mali i średni przedsiębiorcy w większości (ok. 60%) nie korzystali z zewnętrznych źródeł finansowania. Warunki prowadzenia działalności MŚP w Polsce były zbliżone do przeciętnej w wielu obszarach objętych programem SBA, jak np.: pomoc państwa i zamówienia publiczne, „elastyczna administracja”, przedsiębiorczość i środowisko. Najważniejsze obszary wymagające poprawy, którym dotychczas nie poświęcano dostatecznej uwagi, to rozwój umiejętności i sprzyjanie innowacjom, jak również podejmowanie transgranicznej działalności handlowej. Poziom integracji Polski z jednolitym rynkiem przedstawia szczególne pole do poprawy.

Priorytety polityki w zakresie MŚP: wypracowanie spójnej polityki w zakresie wspierania rozwoju umiejętności zawodowych, innowacji oraz ekspansji na rynki zagraniczne to obszary wymagające zwiększonej uwagi polskich władz. Opracowanie i skuteczne wdrożenie odpowiednich działań w sferze Polityki Nowej Szansy będzie miało kardynalne znaczenie dla poprawy słabych jak dotąd wyników w tym obszarze. Zasada „najpierw myśl na małą skalę” nie została w Polsce w dostatecznym stopniu wdrożona we wszystkich obszarach polityki władz centralnych, a procedury oceny skutków są niezadowolające. Zwiększenie przejrzystości oraz poprawa jakości usług publicznych (administracji, sądownictwa i szkolnictwa), w szczególności poprzez wdrożenie e-usług, powinno odegrać fundamentalną rolę w zakresie poprawy otoczenia biznesowego.

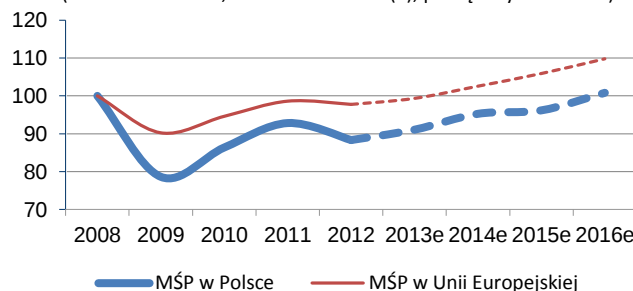
Liczba zatrudnionych w MŚP

(Indeks: 2008=100, dane szacunkowe (e), począwszy od 2013 r.)

Wartość dodana MŚP

(Indeks: 2008=100, dane szacunkowe (e), począwszy od 2013 r.)

O arkuszach informacyjnych SBA

Program Small Business Act dla Europy (SBA) jest sztandarową inicjatywą polityczną UE na rzecz wspierania małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Zawiera on zestaw działań politycznych zgrupowanych w dziesięciu kategoriach, tzw. zasadach, których tematyka obejmuje m. in. przedsiębiorczość, „elastyczną administrację” i umiędzynarodowienie przedsiębiorstw. Przegląd Small Business Act dokonany w 2011 r. wykazał konieczność wzmocnienia struktur zarządzania oraz poprawy monitorowania i oceny wyników państw członkowskich w zakresie wdrażania SBA. Publikowane rokrocznie arkusze informacyjne SBA mają na celu ułatwić zrozumienie najnowszych tendencji i działań politycznych mających wpływ na sektor MŚP. Od 2011 we wszystkich państwach członkowskich UE działają Pełnomocnicy ds. MŚP. Są to urzędnicy wyższego szczebla odpowiadający za koordynowanie wdrażania programu SBA w danym kraju.

Spis treści

1.	MŚP – podstawowe dane.....	2
2.	Profil Polski w perspektywie SBA	3
3.	Zasady <i>Small Business Act</i>	4
3.0	Zasada „najpierw myśl na małą skalę”	4
3.1	Przedsiębiorczość	6
3.2	„Druga Szansa”	7
3.3	„Elastyczna administracja”	8
3.4	Pomoc państwa i zamówienia publiczne	9
3.5	Dostęp do finansowania	10
3.6	Jednolity rynek	11
3.7	Umiejętności zawodowe i innowacje	12
3.8	Środowisko	13
3.9	Umiędzynarodowienie	14
4.	Interesujący przykład nowej inicjatywy	15

1. MŚP – podstawowe dane

	Liczba MŚP			Liczba zatrudnionych			Wartość dodana		
	Polska	UE-28		Polska	UE-28		Polska	UE-28	
	Numer	Udział	Udział	Numer	Udział	Udział	w mld EUR	Udział	Udział
Mikro	1 446 554	95.2 %	92.7 %	3 001 152	35.8 %	29,2 %	27	15.0 %	21.1 %
Małe	55 985	3.7 %	6.1 %	1 163 831	13.9 %	20,4 %	25	13.9 %	18.2 %
Średniej wielkości	14 489	1.0 %	1.0 %	1 524 841	18.2 %	17,3 %	40	21.6 %	18.5 %
MŚP	1 517 028	99.8 %	99.8 %	5 689 824	67.8 %	66,9 %	92	50.5 %	57.8 %
Duże	3 114	0.2 %	0.2 %	2 704 834	32.2 %	33,1 %	91	49.5 %	42.2 %
Ogółem	1 520 142	100.0 %	100.0 %	8 394 658	100.0 %	100.0 %	183	100.0 %	100.0 %

Są to dane szacunkowe na rok 2014, opracowane przez DIW Econ na podstawie danych z lat 2008-2012 pochodzących z bazy danych statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw (Eurostat). Dane obejmują „sektor przedsiębiorstw niefinansowych”, na który składają się przemysł, budownictwo, handel i usługi (NACE Rev. 2 sekcje B-J, L, M i N), ale nie obejmują przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa i usług o charakterze nierynkowym, takich jak usługi edukacyjne i zdrowotne. Zaletą danych Eurostatu jest ich harmonizacja, która zapewnia porównywalność statystyk dla poszczególnych państw. Natomiast wadę stanowi fakt, że w przypadku niektórych państw dane te różnią się od danych publikowanych przez organy krajowe.

W 2014 r. MŚP stanowiły w Polsce 99,8% ogólnej liczby przedsiębiorstw, co ściśle odpowiada średniej UE. Polskie MŚP wniosły około 50% całkowitej wartości dodanej sektora przedsiębiorstw niefinansowych, co plasuje je 7 punktów procentowych poniżej unijnej średniej. Szczególnie istotną rolę odgrywały na rynku pracy, zatrudniając dwie trzecie pracowników sektora niefinansowego.

Branże, w których MŚP wytworzyły największą wartość dodaną, to produkcja przemysłowa, handel hurtowy i detaliczny oraz budownictwo, w których ich udział wynosił, odpowiednio, 27%, 26% i 12% całkowitej wartości dodanej. Wkład polskich MŚP w tych trzech branżach znacznie przekraczał średnią UE.

Wartość dodana wytworzona przez MŚP wzrosła o 3,1% w 2013, a w 2014 r. o 4,6%. Jednak do końca 2014 r. pozostawała ona około 5 punktów procentowych poniżej poziomu z 2008 r.

Polski sektor przedsiębiorstw niefinansowych niemal całkowicie odzyskał swoją kondycję sprzed kryzysu przed końcem 2014 r. Jego łączna wartość dodana wzrosła o 3,2% w 2013 r., a w 2014 r. o 3,7%.

Wartość dodana wypracowana przez MŚP w sektorze nieruchomości od 2008 do 2014 r. wzrosła o 14%. Po osiągnięciu w 2010 r. szczytowej wartości 23% powyżej poziomu z 2008 r. w roku 2011 uległa poważnemu spadkowi, ale od tego czasu stopniowo się podnosi. Na to szybkie tempo powrotu do formy składa się kilka czynników. Po pierwsze wzrost wynagrodzeń od najniższego stanu z 2010 r. oraz 4-procentowy wzrost rzeczywistych dochodów brutto gospodarstw domowych w okresie od 2010 do 2013 r.². Po drugie szybka urbanizacja zwiększała popyt na mieszkania i nowoczesne biura, także w małych miastach i miejscowościach³. I po trzecie możliwy był dobry dostęp do niedrogich źródeł finansowania dzięki najniższemu w historii stopom oprocentowania⁴. Rządowy program *Mieszkanie dla Młodych*, uruchomiony w styczniu 2014 r., oferuje dodatkowe wsparcie dla rynku mieszkaniowego, a perspektywy dla tego rynku pozostają korzystne. Program dofinansowuje młode rodziny i jest ukierunkowany na tańszy segment rynku mieszkaniowego⁵. Ponadto, fundusz wart 5 mld PLN (ok. 1,25 mld EUR) zarządzany przez polski bank BGK, zostanie w najbliższych latach przeznaczony na zakup 20 tys. mieszkań we wszystkich większych miastach. Mieszkania te będą

następnie wynajmowane rodzinom o niskich dochodach po cenie rynkowej lub niższej⁶. Przewiduje się, że ta inicjatywa rządowa powinna również przynieść korzyści sektorowi *nieruchomości*.

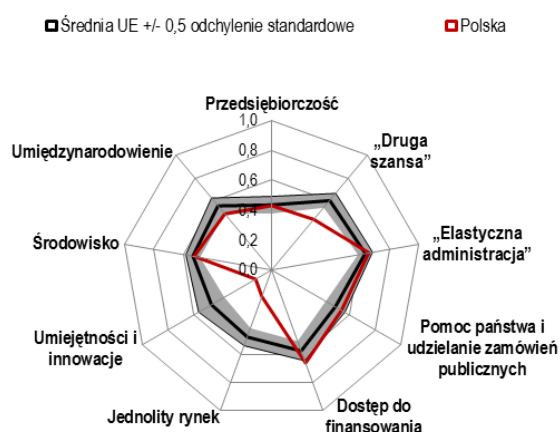
Przemysł wytwórczy wzrósł od 2008 do 2014 r. o 4,4%.

W roku 2014 zarejestrowano łącznie 343 214 nowych firm, co jest liczbą zbliżoną do odnotowanej w roku poprzednim⁷. Dane dotyczące zamykania działalności gospodarczej nie były dostępne w czasie sporządzania tego dokumentu. Szacunkowe dane wskazywały na ogólny wzrost liczby przedsiębiorstw w sektorze niefinansowym o 43 tys. Większość nowo powstałych firm to mikroprzedsiębiorstwa, działające przede wszystkim w handlu hurtowym i detalicznym oraz informacji i komunikacji.

Rząd przyczynił się do tych pozytywnych tendencji, wprowadzając cztery nowe akty prawne, które zdecydowanie ograniczają obciążenia administracyjne dla MŚP⁸.

Przewiduje się, że przeciętna roczna stopa wzrostu wartości dodanej wytworzonej przez MŚP w latach 2014–2016 wyniesie 2,8%. W tym samym czasie MŚP z sektora *działalności profesjonalnej wymagającej wiedzy specjalistycznej*, aktywne w dziedzinie *nieruchomości* oraz *informacji i komunikacji* mogą spodziewać się dwucyfrowych stóp wzrostu. Wzrost ten nie przełoży się jednak na zwiększenie ogólnej liczby miejsc pracy. Tworzenie miejsc pracy w szybko rozwijających się sektorach może zniwelować kurczenie się rynku pracy w mniej dynamicznych obecnie sektorach.

2. Profil Polski w perspektywie SBA⁹

Wyniki Polski odnotowane w obszarach objętych programem SBA pozostawały nierówne. Wartość wskaźników osiągnięta ponadprzeciętnie wyniki w zakresie dostępu do finansowania, podczas gdy sfery takie jak „długa szansa”, „jednolity rynek”, „umiejętności zawodowe i innowacje” oraz „umieędzynarodowienie” wymagały poprawy. Wyniki Polski w pozostałych obszarach były zbliżone do średniej unijnej.

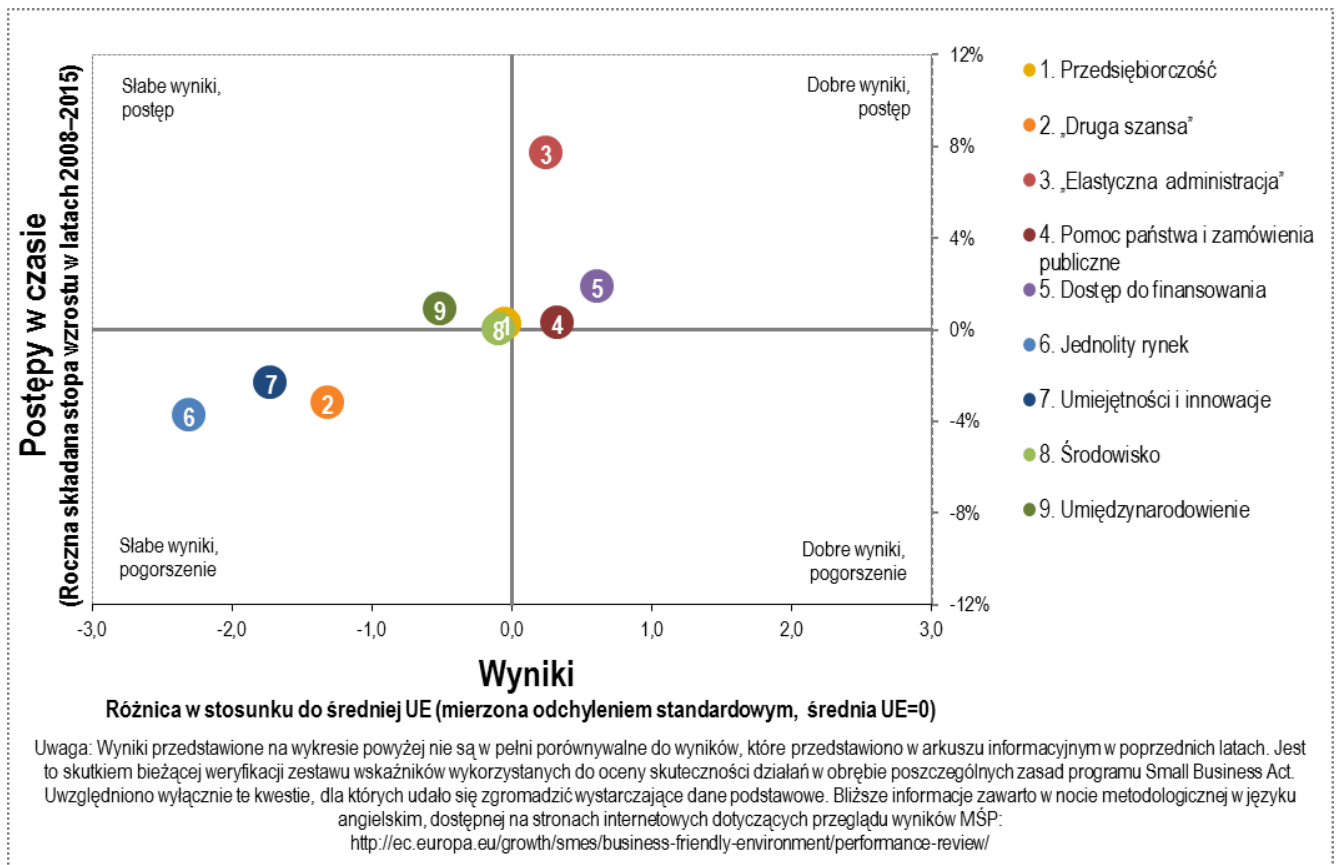
Rozwiązania polityczne przedstawione w niniejszym arkuszu informacyjnym SBA stanowią jedynie wybór środków podjętych przez rząd w okresie odniesienia, obejmującym 2014 r. i pierwszy kwartał 2015 r.

Od roku 2008 główne działania rządu skupiały się na obszarach „elastycznej administracji”, pomocy państwa i zamówień publicznych oraz dostępu do finansowania. Niezadowalające wyniki Polski w obszarze jednolitego rynku były spowodowane m.in. przez nieefektywne i powolne procedury transpozycji dyrektyw UE do polskiego prawodawstwa. Polska osiągnęła słabe wyniki w sferze umiejętności i innowacji.

Rząd wprowadził w 2014 r. łącznie 38 działań w obszarach objętych programem *Small Business Act*. Postępy odnotowano w szczególności w dziedzinach „elastycznej administracji”, dostępu do finansowania oraz umiejętności i innowacji. Rząd późno przedstawił założenia koncepcyjne dotyczące sposobów rozwiązywania trudności w sferze „drugiej szansy”, jednak ich wdrażanie będzie wymagało nadzoru. Z tego powodu ostatnie dostępne dane wskazują jedynie wyniki poniżej przeciętnej.

Długoterminowe perspektywy wzrostu polskich MŚP podlegają niekorzystnej presji dwóch zjawisk społecznych. Po pierwsze, problem stanowi niski poziom zaufania społecznego i towarzyszący mu brak skłonności do współpracy. Przedsiębiorcy prowadzący działalność w Polsce kierują się zasadami ostrożności i podejrzliwości, postrzegają swoje otoczenie jako dość ryzykowne i widzą zagrożenie nie tylko w konkurencji i instytucjach publicznych, ale nawet we własnych pracownikach. Zmniejsza to znacznie zakres możliwości delegowania odpowiedzialności, ograniczając wzrost. Po drugie, powszechne stosowanie „umów śmieciowych”, które na początku zapewniały przedsiębiorcom dodatkową elastyczność, ale pociągają za sobą poważne skutki społeczne, które najprawdopodobniej zaszkodzą przyszłemu wzrostowi gospodarczemu.

Polska w świetle kryteriów SBA: status quo i postępy w latach 2008-2015¹⁰

3. Zasady *Small Business Act*¹¹

3.0 Zasada „najpierw myśl na małą skalę”

„Najpierw myśl na małą skalę” ma być nadrzędną zasadą wszystkich działań strategicznych i ustawodawczych. Wymaga od decydentów uwzględniania interesów MŚP już od najwcześniejszych etapów procesu kształtowania polityki. W myśl tej zasady wszelkie nowe przepisy ustawodawstwa oraz procedury i regulacje administracyjne muszą być proste i łatwe do zastosowania.

Wprowadzenie tzw. zasady „dwóch terminów” wejścia w życie nowych przepisów jest postrzegane jako zjawisko pozytywne, jednak liczba nowych przepisów wprowadzanych w każdym kolejnym roku pozostawała wysoka. MŚP nie były w stanie dostosować się do wszystkich wprowadzanych zmian. W szczególności przepisy podatkowe nie były ani dostatecznie przejrzyste ani konsekwentnie interpretowane przez wszystkie urzędy skarbowe.

Ramy prawne nie były wystarczająco przewidywalne. Zasada „najpierw myśl na małą skalę” była w praktyce stosowana

tylko w ograniczonym stopniu, w szczególności w toku prac legislacyjnych.

Proces oceny skutków regulacji prawnych nie był systematyczny ani niezależny, bowiem nadal nie powołano żadnego niezależnego komitetu, który oceniałby jakość oceny skutków. Publikowanie sprawozdań z oceny skutków drogą internetową to postęp w działaniach rządu w kierunku większej przejrzystości procedur¹². Inicjatywy spoza administracji rządowej, takie jak projekty poselskie lub poprawki, nie były objęte oceną skutków.

Ograniczona niezależność, brak regularnej oceny skutków oraz niedostateczna przejrzystość procedur pozostają najważniejszymi słabościami polskiego systemu oceny skutków. Rząd powinien zobowiązać się do systematycznej oceny skutków regulacji prawnych i konsekwentnej publikacji wszystkich sprawozdań. Wskazane jest również ułatwienie dostępu do sprawozdań publikowanych w internecie.

Dotychczas nie osiągnięto celu, którym było zrównanie zakresu krajowego testu MŚP z zakresem jego unijnego odpowiednika oraz regularne stosowanie testu MŚP w Polsce. Największą przeszkodą była tu nadmierna centralizacja systemu. Proces konsultacji, w założeniu służący do przewidywania wpływu nowo proponowanych działań na MŚP, nie pozwalał na identyfikację odpowiedzi udzielonych przez MŚP. Niemożliwe było zatem zapewnienie proporcjonalności zakresu analizy do oczekiwanego wpływu nowych przepisów na MŚP.

Test MŚP nie był przeprowadzany systematycznie pomimo włączenia go do formularzy standardowej oceny skutków regulacji prawnych z dniem 1 stycznia 2014 r. Nie można wykluczyć wpływu czynników politycznych na kształt indywidualnych testów MŚP ponieważ nie istniał żaden niezależny komitet, który gwarantowałby jakość i niezależność oceny. Rząd planuje, że do końca 2015 r. dedykowany, centralny wydział przeprowadzi 10 testów MŚP w ramach pilotażowej pogłębionej analizy wpływu nowych działań politycznych na MŚP. Właściwy resort najwyraźniej nie dysponuje odpowiednimi zasobami, by zapewnić systematyczne przeprowadzanie testów MŚP. Resort rządowy zgłaszający nową inicjatywę nie odpowiada za przeprowadzenie związanych z nią testów, pomimo zaangażowania w cały proces. Nie jest to zgodne z duchem zasady „najpierw myśl na małą skalę”, wedle której wszystkie resorty powinny ponosić część odpowiedzialności za sprawy MŚP.

Konsultacje z MŚP w trakcie procedur legislacyjnych przebiegają nieco sprawniej dzięki wprowadzeniu portalu „konsultacje on-line” dostępnego dla przedsiębiorców i innych zainteresowanych stron. Narzędzie to nie było jednak szeroko stosowane od czasu wprowadzenia w 2014 r. Ponadto proces konsultacji był

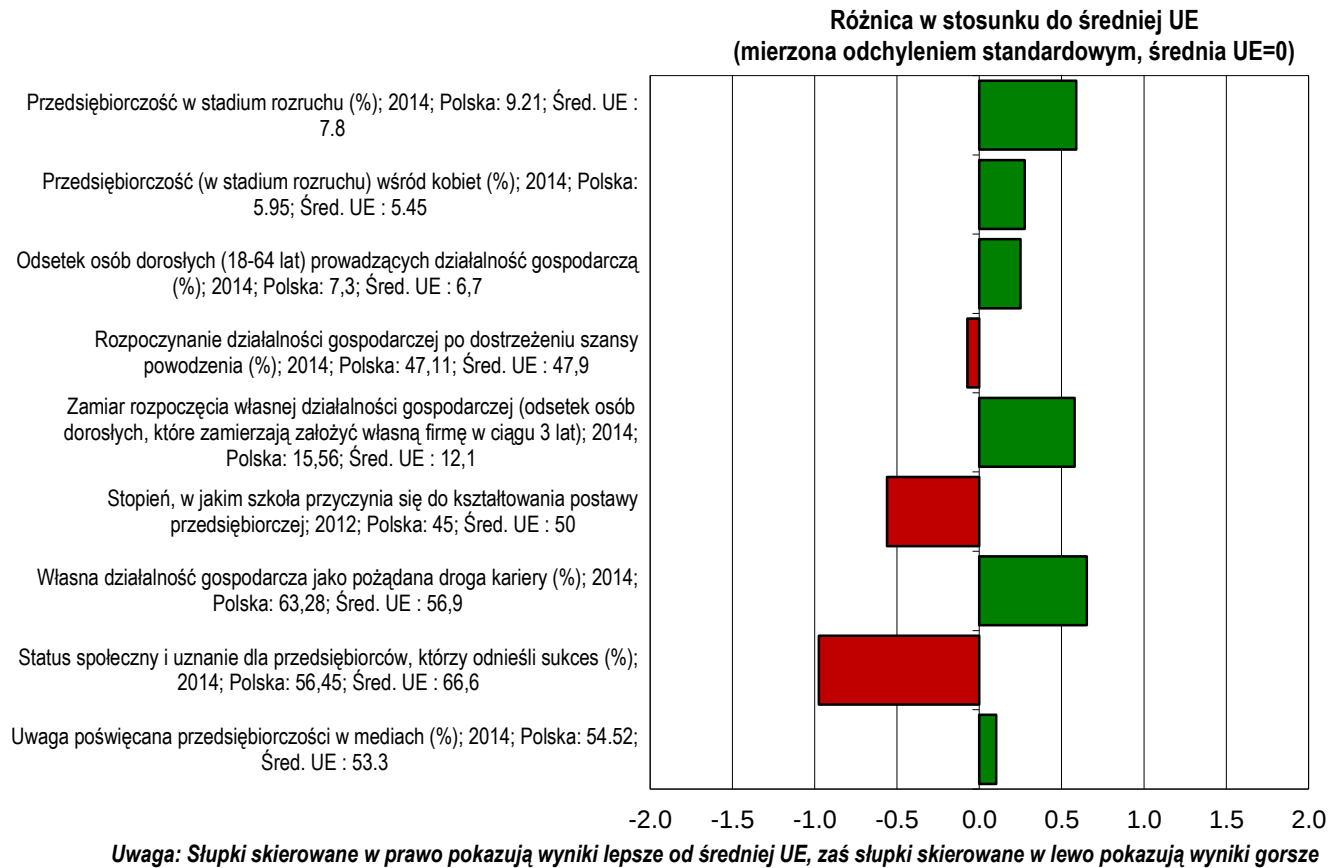
zdominowany przez udział Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych (złożonej z przedstawicieli rządu, związków zawodowych i organizacji pracodawców prywatnych). Komisja utrzymała rolę głównego partnera w dialogu z rządem. Głosy uczestniczących w konsultacjach przedstawicieli MŚP nie były odpowiednio oznaczone, co nie pozwoliło na ich odpowiednią analizę ani uwzględnienie w dalszych działaniach.

W styczniu 2014 r. weszły w życie nowe wymogi określające minimalny czas trwania konsultacji społecznych, w czasie których zainteresowane strony mogą udzielić odpowiedzi. Wymogi te przewidują jednak stosunkowo krótkie terminy (siedmio-, czternasto- i dwudziestojednodniowy, w zależności od rodzaju aktu prawnego). W wielu przypadkach wyznaczony czas okazywał się zbyt krótki na przygotowanie odpowiedzi.

Ogólny wpływ ogłoszonego w 2014 r. programu „Lepsze Regulacje 2015” nie zdążył przynieść w 2015 r. tak znaczącej poprawy procesu legislacyjnego, jak przewidywano. Dalszych zmian na lepsze należy oczekiwać w najbliższej przyszłości.

Nowy regulamin prac Rady Ministrów pozwolił na usprawnienie prac legislacyjnych i zwiększył ich przejrzystość, m. in. przez poprawę publicznego dostępu do raportów z oceny skutków regulacji prawnych i wprowadzenie standardowego formularza oceny skutków regulacji, zawierającego pole przedstawiające wpływ na MŚP. Ponadto, w maju 2015 r. (poza okresem odniesienia niniejszego arkusza) rząd przyjął nowe wytyczne dotyczące przeprowadzania oceny wpływu regulacji oraz konsultacji publicznych.

3.1 Przedsiębiorczość

Polska plasowała się na poziomie średniej europejskiej w tej dziedzinie. Odsetek Polaków, którzy zamierzają rozpocząć działalność gospodarczą w ciągu najbliższych trzech lat, był wyższy od średniej unijnej, co wskazuje na mocno rozwinięty zmysł przedsiębiorczości. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorców również przewyższała unijną średnią. Własna inicjatywa gospodarcza była pożądaną drogą kariery dla większej niż średnia UE proporcji populacji. Edukacja nadal odgrywała niewielką rolę w propagowaniu przedsiębiorczości.

Największy postęp odnotowano w poziomie gotowości do otwarcia działalności gospodarczej po dostrzeżeniu szansy powodzenia, który w 2014 r. osiągnął poziom średniej europejskiej (wzrost z 32,7% do 47,1%).

Niektóre wskaźniki sugerują pewne obniżenie prestiżu przedsiębiorcy w 2014 r. Status społeczny przedsiębiorców, którzy odnieśli sukces, nie był w roku 2014 w Polsce tak wysoki jak w 2013 r. Ponadto media poświęcały z roku na rok mniej uwagi przedsiębiorczości.

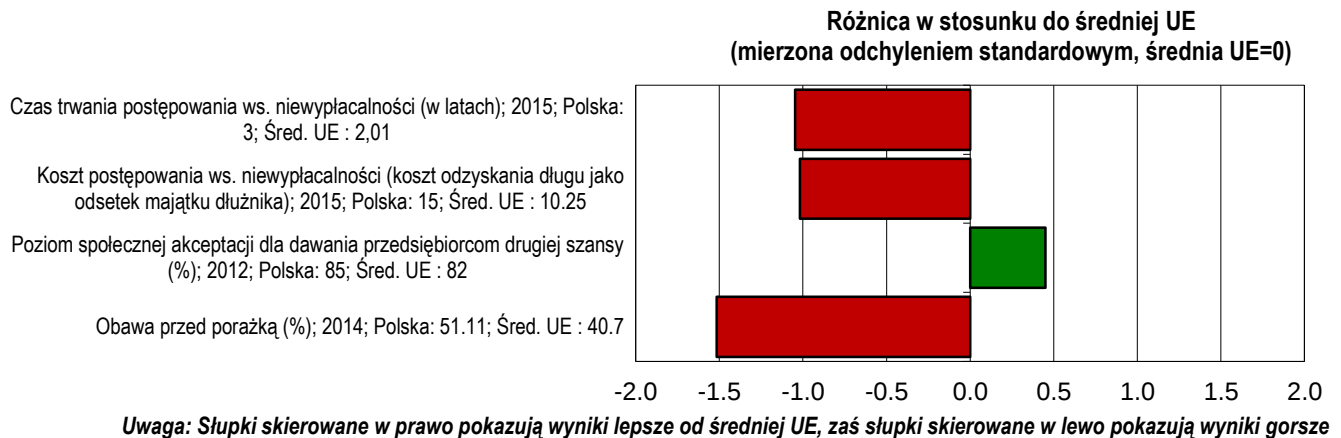
Ten ambiwalentny obraz można tłumaczyć wpływem tendencji obserwowanych w ostatnich latach na społeczne postrzeganie przedsiębiorczości. Niekorzystne warunki gospodarcze powodowały, że działalność gospodarcza częściej była

prowadzona z konieczności, a nie postrzegana jako szansa. Stan gospodarki poprawił się w 2014 r., przynosząc nowe szanse dla przedsiębiorców.

W kwietniu 2014 r. rząd przyjął Program Rozwoju Przedsiębiorstw (2012–2020), który jest głównym dokumentem programowym w sferze przedsiębiorczości. Wskazano w nim potrzebę promowania innowacji, ze szczególnym uwzględnieniem sektora MŚP. Do innych kluczowych kwestii zaliczono poprawę otoczenia biznesowego, nakłady na rozwój kapitału ludzkiego oraz propagowanie zrównoważonego rozwoju.

W okresie odniesienia wprowadzono przede wszystkim nową koncepcję platform służących wymianie nowych pomysłów dla początkujących przedsiębiorców. Platformy skierowane są do młodych absolwentów (do 35 roku życia) i studentów ostatniego roku z pomysłami na własną działalność gospodarczą. Inicjatywa skupia się głównie na terenach Polski wschodniej. Za przygotowanie i zarządzanie platformami odpowiedzialne są lokalne ośrodki innowacji (parki naukowe i technologiczne, inkubatory technologiczne) we współpracy z władzami lokalnymi, doświadczonymi przedsiębiorcami (w roli mentorów) oraz organizacjami pozarządowymi, stosownie do potrzeb beneficjentów.

3.2 „Druga Szansa”

„Druga Szansa” odnosi się do zapewnienia, by uczciwi przedsiębiorcy, których przedsiębiorstwo zostało postawione w stan upadłości, możliwie najszybciej uzyskali drugą szansę.

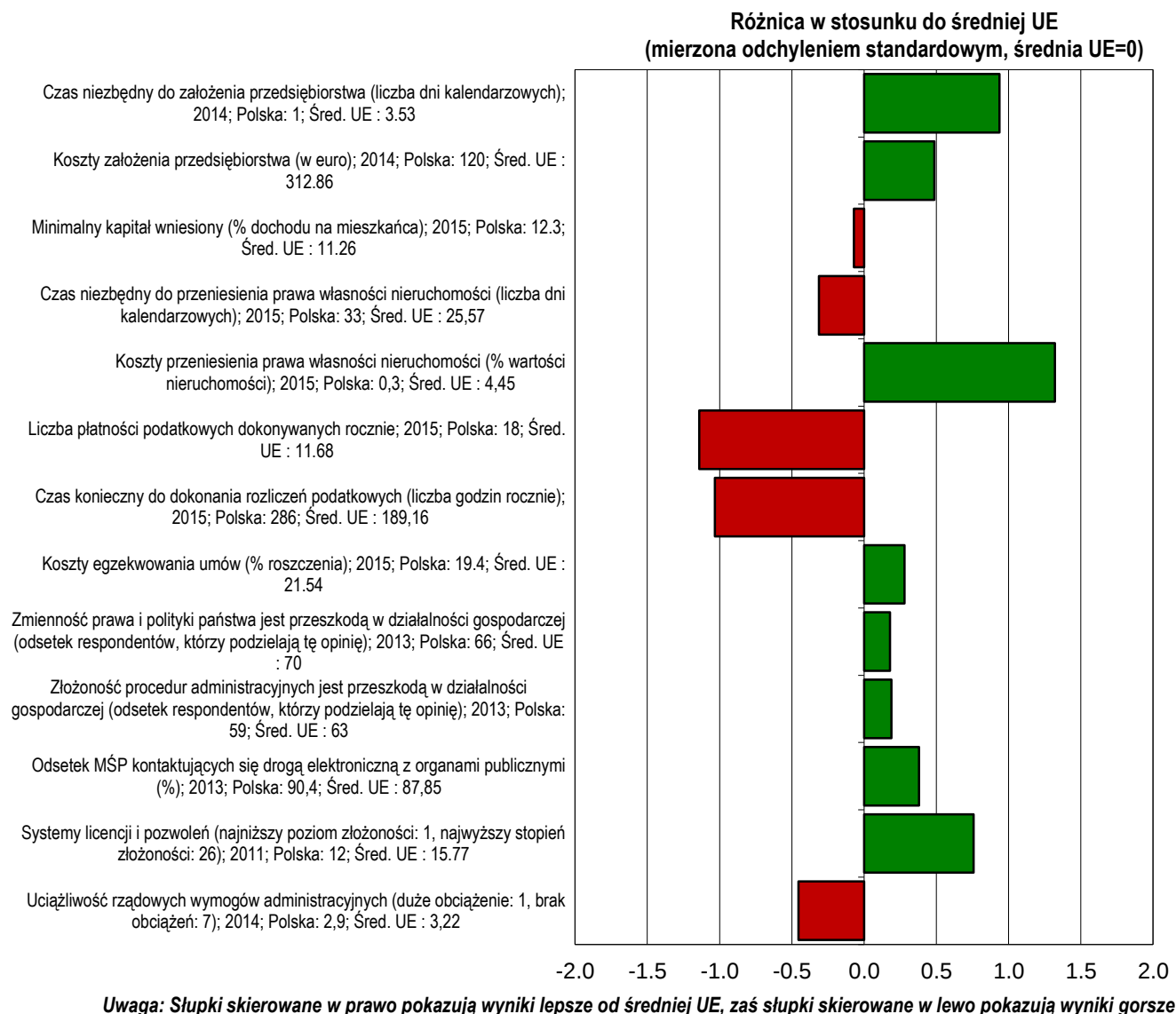
Polska plasowała się poniżej średniej europejskiej w tej dziedzinie. Przeciętny czas postępowania w sprawach dotyczących niewypłacalności przedsiębiorstw wynosił trzy lata, o rok dłużej niż średnio w UE i aż 2,6 roku dłużej niż w Irlandii, kraju o najlepszym wyniku w tej kategorii. Koszty rozwiązania niewypłacalności, wyrażone jako procentowy udział majątku dłużnika, były znacznie wyższe od średniej UE (15%, przy średniej 10%). Wskaźnik obawy przed porażką był wyższy od średniej europejskiej.

W 2014 r. rząd przyjął „Politykę Nowej Szansy” w celu zmiany tej niekorzystnej sytuacji. W dokumencie przedstawiono szereg działań prawodawczych i gospodarczych zaplanowanych do

wdrożenia do roku 2020. Działania kierunkowe podzielono na cztery grupy: 1) zapobieganie bankructwom, 2) ograniczanie ryzyka przedwczesnej upadłości, 3) sprawne postępowanie likwidacyjne i 4) pomoc w ponownym podjęciu działalności.

Działania obejmują szeroki zakres zagadnień, w tym zapobieganie upadłościom, rozwój zdolności reagowania na sytuacje kryzysowe, usprawnianie dostępu do finansowania dla firm w trudnej sytuacji, ulepszenie procedur restrukturyzacyjnych (takich jak: systemy wczesnego ostrzegania, pozasądowe procedury reorganizacji i restrukturyzacji, sądowe procedury restrukturyzacji i likwidacji), procedury oddłużania oraz ponownego podjęcia działalności. Ponadto, w ramach „Polityki Nowej Szansy” zaplanowano kampanię informacyjną, której celem jest zwiększenie akceptacji społecznej dla koncepcji „drugiej szansy”.

3.3 „Elastyczna administracja”

„Elastyczna administracja” określa stopień zdolności sektora publicznego do reagowania na potrzeby MŚP. Właśnie w tym obszarze Polska poczyniła największe postępy od 2008 r. Pomimo szybkiego tempa poprawy, poziom usług oferowanych przez administrację centralną w 2014 r. był przeciętny.

Wskaźniki dla administracji skarbowej świadczą, że osiąga ona wyniki poniżej średniej. W roku 2014 przeciętny przedsiębiorca potrzebował 286 roboczogodzin na wykonanie 18 obowiązkowych płatności podatkowych. Tymczasem w Luksemburgu, mimo większej przeciętnej liczby płatności (23), przedsiębiorcy potrzebowali zwykle 55 roboczogodzin na wypełnienie wymaganych formularzy. W wielu państwach Europy wymaga się od przedsiębiorstw tylko 6 do 8 płatności podatkowych rocznie.

W porównaniu z poprzednim rokiem odczuwalne obciążenia regulacjami rządowymi nieco zmalały, osiągając poziom bliski średniej unijnej. W 2014 r. nie odnotowano poprawy innych wskaźników (w ujęciu bezwzględnym). Niemniej jednak strony zainteresowane zauważyły wyraźną poprawę w zakresie współpracy władz centralnych z przedsiębiorcami. Tę korzystną zmianę opinii mogą tłumaczyć trzy następujące czynniki: 1) działania podjęte w latach ubiegłych zaczęły przynosić efekty w 2014 r., 2) poprawa postawy i kultury pracy w służbie publicznej oraz 3) większa przewidywalność przebiegu procedur (np. dzięki standaryzacji usług administracji elektronicznej).

Rząd podjął szereg działań zmierzających do ułatwienia kontaktów przedsiębiorców z organami rządowymi oraz zmniejszenia obciążeń administracyjnych uciążliwych dla MŚP.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2014 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze standaryzacją niektórych wzorów pism w procedurach administracyjnych nakłada na organy publiczne obowiązek standaryzacji szeregu wzorów pism i udostępnienia ich przedsiębiorcom w formie papierowej i elektronicznej. Ujednolicone wzory pism mają być stosowane w całym kraju.

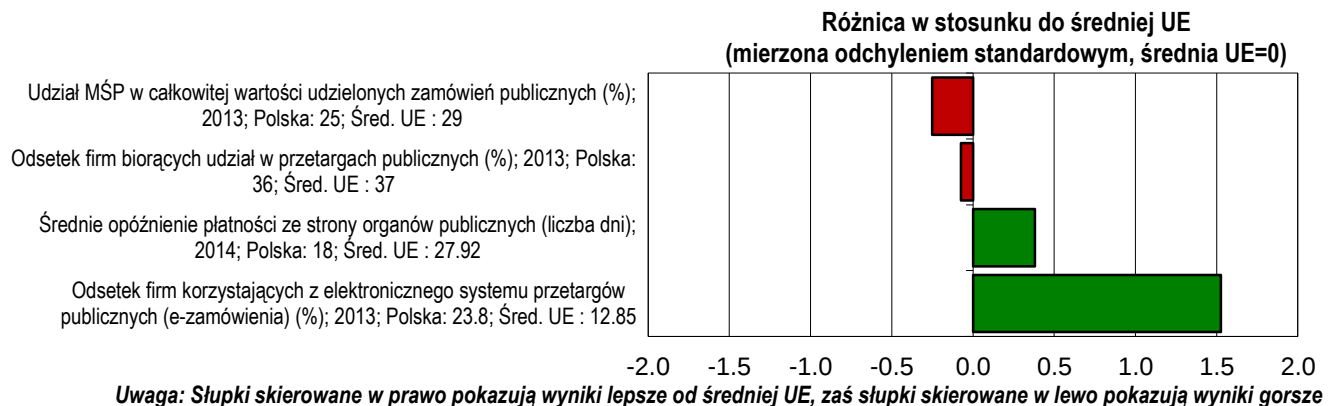
W ramach Systemu Obsługi i Wsparcia Podatnika dla nowo powstałych przedsiębiorstw, przez okres 18 miesięcy od zarejestrowania działalności ma przysługiwać opieka asystenta podatnika. Oznacza to indywidualną pomoc w sytuacjach typowych dla przedsiębiorstw znajdujących się w tej fazie rozwoju (np. przy wyborze właściwej formy opodatkowania czy w udzielaniu informacji na temat terminów zapadalności zobowiązań podatkowych).

Minister Finansów zapowiedział wprowadzenie działań, mających na celu usprawnienie komunikacji oraz interpretacji zawłości

prawa podatkowego. Nowy Portal Podatkowy ma służyć informowaniu obywateli o zmianach przepisów podatkowych i o obowiązujących interpretacjach konkretnych regulacji prawnych, a także publikacji aktualnych, użytecznych informacji w tej dziedzinie. Portal ma zwiększać przejrzystość systemu podatkowego, a jednocześnie przyczynić się do jednolitego stosowania przepisów przez wszystkie urzędy skarbowe.

Mając na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych, rząd przyjął nową ustawę (uchwaloną 7 listopada 2014 r.) o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej. Ustawa stanowi istotny postęp w tym zakresie, jednakże wielu przedsiębiorców nadal wskazuje na nadmiar skomplikowanych i uciążliwych przepisów, zwłaszcza w odniesieniu do mikroprzedsiębiorstw.

3.4 Pomoc państwa i zamówienia publiczne

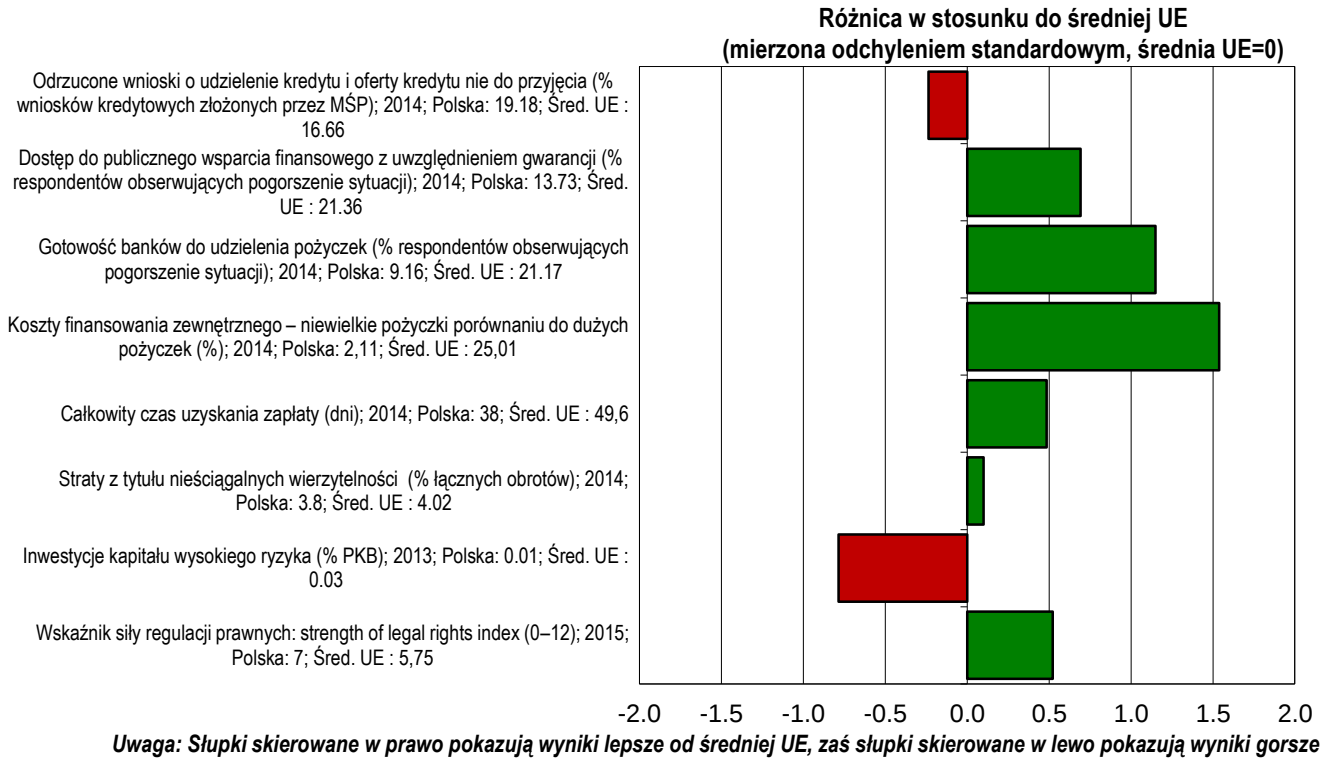
Wyniki osiągnięte w dziedzinie zamówień publicznych były przeciętne. Średnia liczba dni oczekiwania na należną płatność ze strony organów publicznych pozostawała bez zmian (18 dni).

W okresie odniesienia wdrożono szereg działań. Znowelizowana w 2014 r. ustawa Prawo zamówień publicznych wymaga obecnie od udzielających zamówień publicznych uwzględnienia przynajmniej jednego dodatkowego kryterium poza ceną oferty. Wobec szeregu przypadków bankructw przedsiębiorstw po udzieleniu zamówienia (a przed jego realizacją) zdecydowano, że cena nie będzie jedynym kryterium uwzględnianym w procedurze udzielania zamówień publicznych. W obecnym kształcie ustawa zmierza do ograniczenia powszechnej praktyki udzielania zamówień wyłącznie na podstawie ceny i oparcia systemu zamówień publicznych na kryterium najlepszego stosunku wartości do ceny.

W zakresie e-fakturowania, rządowy program rozwoju na lata 2014-2020 ma na celu upowszechnianie e-faktur i wsparcie transpozycji unijnej dyrektywy w sprawie elektronicznego fakturowania w zamówieniach publicznych do polskiego systemu prawnego.

Nowa platforma „eKatalogi” umożliwia instytucjom publicznym oraz ich dostawcom realizację procedury zakupów drogą elektroniczną. Platforma może zostać wykorzystana dla transakcji o wartości poniżej 414 tys. euro w przypadku zamawiających sektorowych, a 30 tys. euro w przypadku pozostałych zamawiających (progi wynikają z ustawy Prawo zamówień publicznych),

3.5 Dostęp do finansowania

Wyniki Polski w ułatwianiu dostępu do finansowania MŚP były dobre. MŚP miały stosunkowo łatwy dostęp do niewielkich pożyczek, a banki chętnie udzielały im finansowania. Ponadto MŚP korzystały z publicznego wsparcia finansowego. Ograniczony dostęp do finansowania za pomocą kapitału wysokiego ryzyka (ang. venture capital) pozostawał głównym problemem, podobnie jak w poprzednich latach.

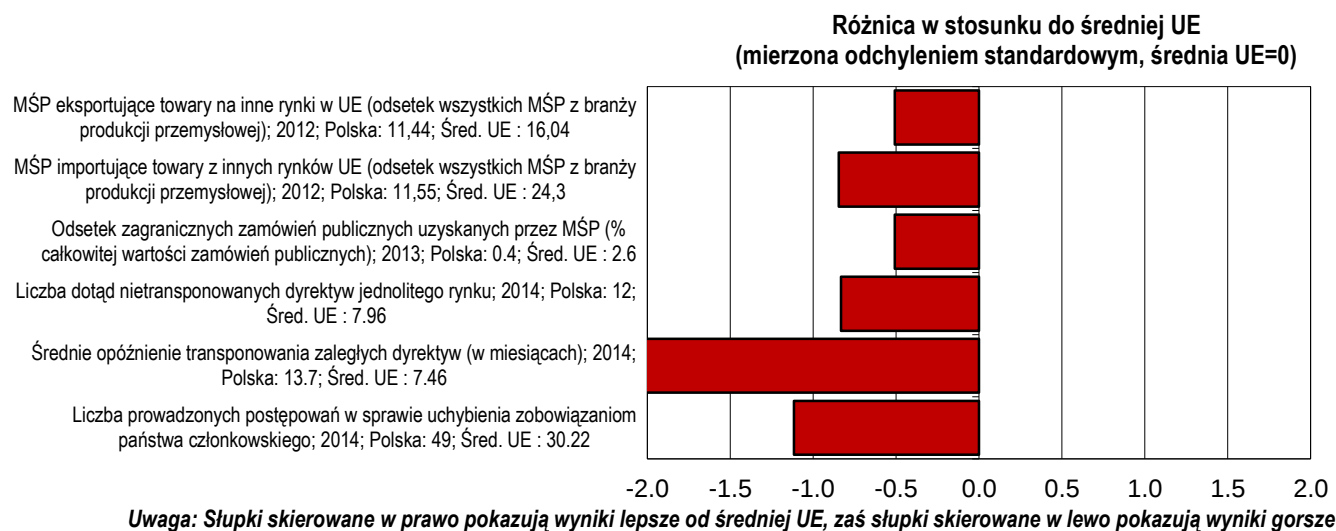
W latach 2008–2014 Polska odnotowywała ciągłe i relatywnie konsekwentne postępy. Ułatwianie dostępu do finansowania już od pewnego czasu było priorytetem rządu. W ostatnich latach, w tym również w obecnym okresie odniesienia, podjęto szereg inicjatyw w tej sferze.

Rząd wprowadził trzy nowe rodzaje kredytów preferencyjnych przeznaczonych na określone cele. Pierwszy rodzaj kredytu ma za zadanie finansować innowacje technologiczne w MŚP, drugi –

rozpoczynanie działalności, a trzeci ma wspierać przedsiębiorstwa, które zatrudnią bezrobotnych poszukujących pracy. Każdy z tych kredytów powinien znacznie ułatwić MŚP dostęp do finansowania. Utworzono ponadto specjalny fundusz pożyczkowy oferujący preferencyjne kredyty dla kobiet prowadzących działalność gospodarczą.

Wprowadzono również dwa działania ułatwiające dostęp do zewnętrznego finansowania. Instrument 4 STOCK, który ma na celu wspieranie MŚP w przygotowaniu MŚP niezbędnej dokumentacji do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania o charakterze udziałowym lub dłużnym. Z kolei Biznest pomaga nawiązywać współpracę inwestorom prywatnym i przedsiębiorcom w celu ułatwienia wspólnego inwestowania w nowo powstałe MŚP.

3.6 Jednolity rynek

W tej dziedzinie Polska osiągnęła słabe wyniki. Wartość poszczególnych wskaźników nie tylko była znacznie niższa niż ich średni poziom w UE, ale także odnotowano spadki w porównaniu do 2008 r.

Proces transpozycji dyrektyw unijnych do polskiego prawa w ostatnich latach systematycznie osiągał wyniki poniżej średniej. Procedury uruchamiania systemu transpozycji były powolne i długotrwałe, ponadto jego wyniki nie spełniają wymaganych standardów. Liczba dyrektyw jednolitego rynku oczekujących na transpozycję przekraczała o 50% średnią UE, czas transpozycji był 80% powyżej średniej, a liczba prowadzonych postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przekraczała średnią o 60%.

Polskie MŚP nie były istotnie zaangażowane w działalność na jednolitym rynku. Eksport towarów do krajów UE prowadziło w Polsce 11% MŚP (o 29% mniej niż średnia UE, wynosząca 16%). Import towarów z krajów UE był równie słabo popularny wśród polskich MŚP. Uczestniczyło w nim tylko 12% MŚP, wobec 24% w skali UE. Zaledwie 0,4% polskich MŚP pozyskało zagraniczne zamówienia publiczne – to około sześciokrotnie mniej niż ogół MŚP w UE (średnia 2,6%).

Wahania popytu w Rosji na różnego rodzaju polskie towary eksportowe wzbudziły wśród polskich przedsiębiorców zainteresowanie eksportem na rynki UE. Wsparcie

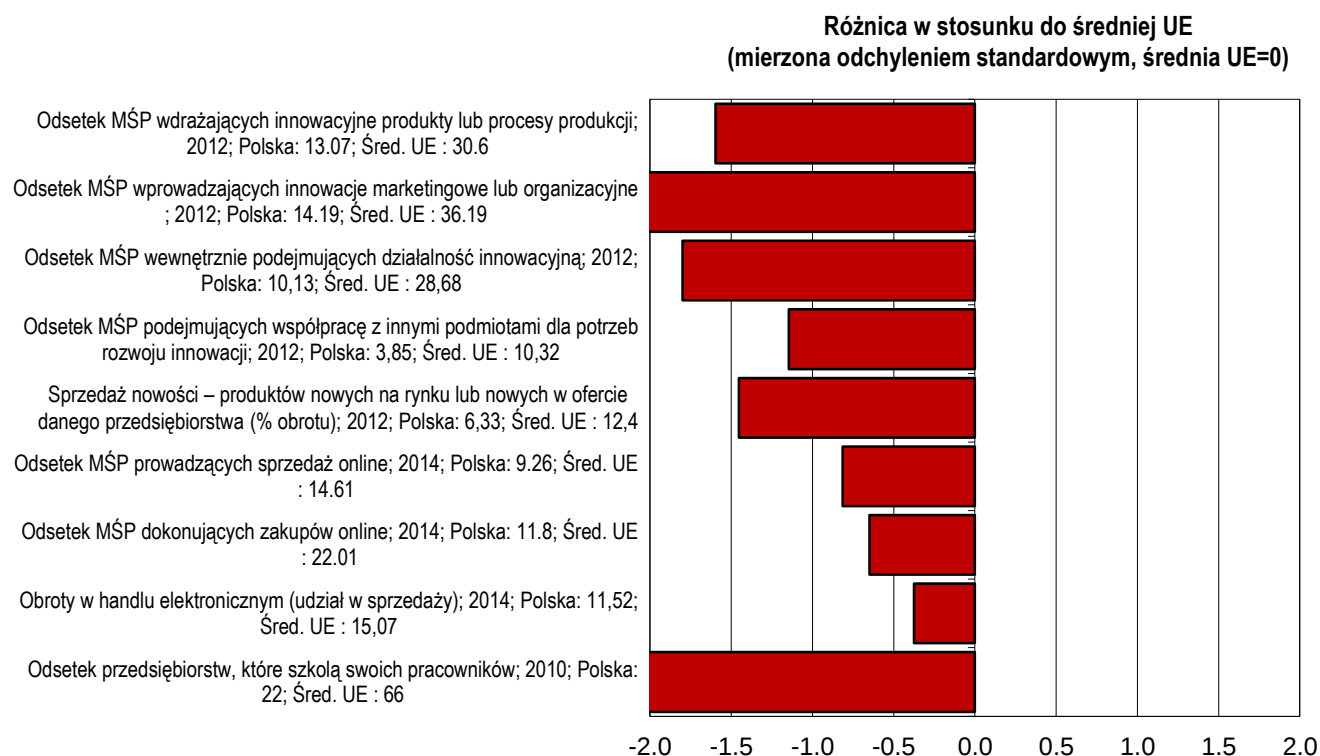
administracyjne dla tych zmian było jednak niewystarczające; nie wprowadzono żadnych konkretnych nowych działań ułatwiających eksport bądź zapewniających pomoc przedsiębiorcom.

Działania wdrożone w okresie odniesienia miały przede wszystkim na celu lepsze informowanie przedsiębiorców o sposobie funkcjonowania europejskiego i krajowego systemu normalizacji.

Nowa strona internetowa dotycząca normalizacji zawiera specjalną część dla MŚP. Strona oferuje darmowy biuletyn informujący o nowych normach, z możliwością wyboru interesującej użytkownika branży. Użytkownicy mają również dostęp do publikacji i materiałów do e-kształcenia na temat stosowania norm i na temat udziału w procesie normalizacji.

Nowo uruchomione Centrum Informacji o Ochronie Własności Przemysłowej służy wsparciu skutecznego egzekwowania praw własności przemysłowej w innowacyjnej gospodarce. Jego celem jest zwiększenie elastyczności reagowania Urzędu Patentowego na potrzeby użytkowników poprzez zapewnienie indywidualnej pomocy dostępnej za pośrednictwem szerszego zakresu kanałów komunikacyjnych. Centrum zapewnia także dostęp do odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania.

3.7 Umiejętności zawodowe i innowacje

Uwaga: Słupki skierowane w prawo pokazują wyniki lepsze od średniej UE, zaś słupki skierowane w lewo pokazują wyniki gorsze

Polska plasowała się znacznie poniżej średniej UE w obszarze umiejętności i innowacji. Według najnowszych danych jej wyniki znajdowały się poniżej poziomu z 2008 r. Wyniki poniżej średniej odnotowano dla ośmiu z dziewięciu wskaźników. Badania wskazują, że polscy respondenci spontanicznie kojarzą pojęcie innowacji wyłącznie z innowacją technologiczną. Ich rozumienie innowacji nie obejmuje nowatorskich procesów, form organizacji ani marketingu. Częściowo może to tłumaczyć niską wartość niektórych wskaźników. Inne badania¹³ również wskazują na ukryty potencjał innowacji w sektorze polskich MŚP.

Polskie MŚP angażowały się w działalność innowacyjną w mniejszym stopniu niż wynosi średnia MŚP w całej UE. Wewnętrzne innowacje deklarowało jedynie 10%, a wspólną pracę nad nowymi pomysłami z innymi przedsiębiorstwami zaledwie 4% z nich. W Polsce było mniej MŚP wdrażających innowacyjne produkty lub procesy produkcji niż średnio w UE; dotyczyło to również innowacji marketingowych lub organizacyjnych.

Handel elektroniczny odgrywał mniejszą od średniej UE rolę w działalności polskich MŚP, jak wynika z danych na temat MŚP dokonujących transakcji zakupu lub sprzedaży drogą elektroniczną. Obroty w handlu elektronicznym utrzymały się jednak na poziomie średniej unijnej.

Polskie MŚP rzadko szkoliły swoich pracowników. Proporcja polskich przedsiębiorstw oferujących szkolenia była trzykrotnie mniejsza od średniej UE. W umiejętności pracowników

inwestowała zaledwie jedna piąta przedsiębiorstw, w porównaniu do dwóch trzecich w skali całej Unii.

W okresie odniesienia uruchomiono program Starter, zapewniający finansowanie kapitałowe dla małych przedsiębiorstw. Program skierowany jest do innowacyjnych nowo zarejestrowanych firm (start-up) zakładanych w celu komercjalizacji innowacyjnych pomysłów.

Wprowadzono nowe przepisy podatkowe zachęcające uniwersytety i instytuty badawcze do komercjalizacji własności intelektualnej.

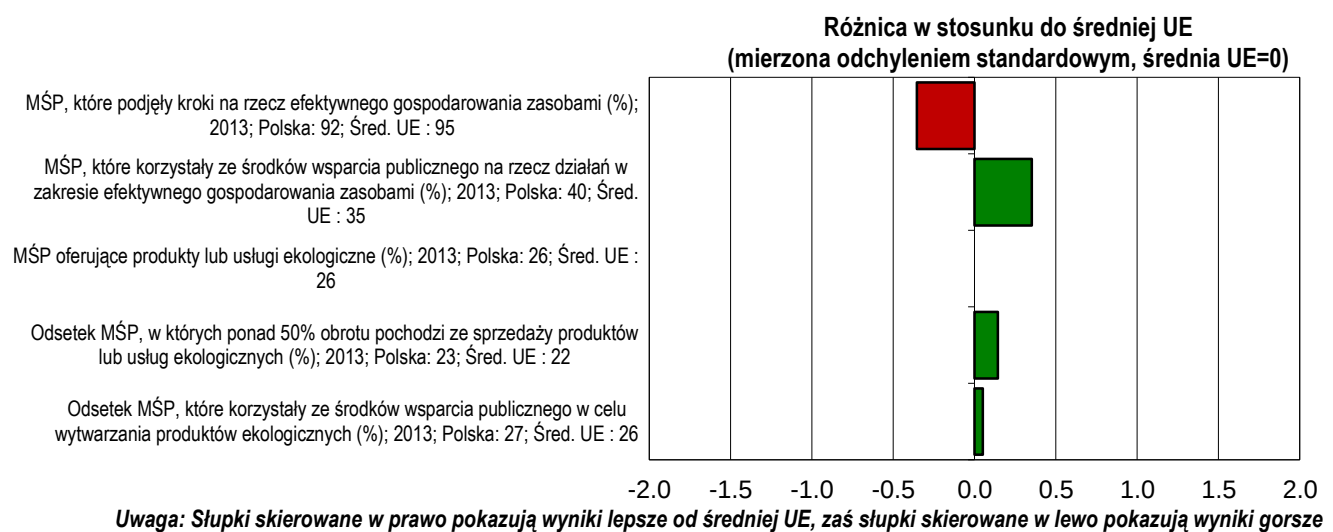
Polskie władze podejmowały próby stworzenia odpowiedniego otoczenia dla przedsiębiorczej inwencji, w której innowacje mogą być kreowane, rozpowszechniane i przekształcane w rentowne przedsiębiorstwa. W okresie odniesienia zapowiedziano szereg działań zmierzających do zniwelowania luki dzielącej społeczność naukowców i przedsiębiorców. Były to m.in. dotacje dla MŚP na komercjalizację wyników badań oraz inicjatywy w rodzaju projektu Banku Światowego dotyczącego diagnozy potencjału przedsiębiorstw, służące zaspokojeniu potrzeb przedsiębiorców i naukowców. Celem projektu jest zwiększenie efektywności i wpływu inwestycji w zakresie badań naukowych i rozwoju, dzięki podejściu opartemu na lepszym rozpoznaniu potrzeb innowacyjnych przedsiębiorstw, wyraźnemu doprecyzowaniu priorytetowych działań gospodarczych, pozyskiwaniu innowacji przy pomocy wiedzy społecznościowej i

wskazaniu dziedzin, w których przedsiębiorcy dostrzegają potencjał innowacji i wzrostu opartego na badaniach i rozwoju.

rozpoznawania przewag konkurencyjnych i ubiegania się o zamówienia publiczne.

Poza tym w Polsce wprowadzono działania umożliwiające MŚP uzyskanie szkoleń w zakresie zarządzania strategicznego,

3.8 Środowisko

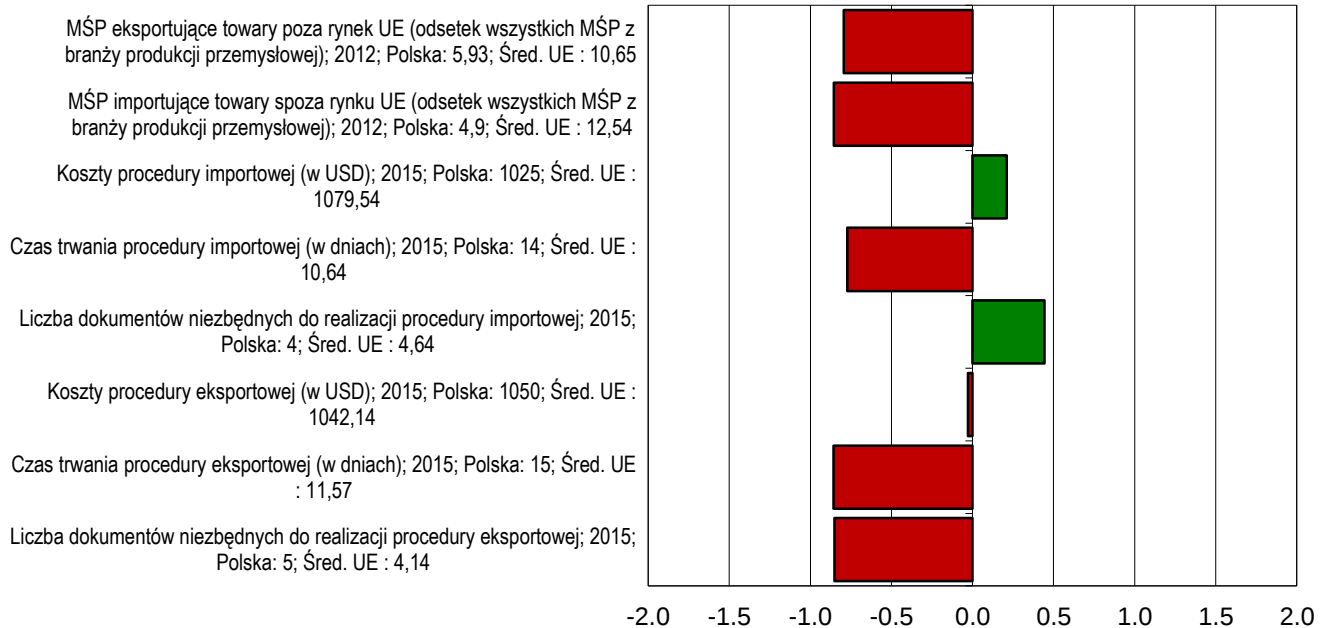
Polska plasowała się na poziomie średniej europejskiej w tej dziedzinie. W ostatnim roku wskaźniki nie zostały zaktualizowane.

W okresie odniesienia zapoczątkowano nową inicjatywę mającą na celu finansowanie projektów służących ograniczeniu zużycia energii lub paliw. Polski program finansowania zrównoważonej energii (POLSEFF) oferuje za pośrednictwem uczestniczących w

nim banków kredyty dla MŚP o łącznej wartości 200 mln euro. Wsparcie przeznaczone jest m. in. inwestycje systemowe, procesowe oraz w wyposażenie. W ramach realizacji projektów wymagana jest przynajmniej 20% poprawa efektywności energetycznej. Kredyty mogą być również przeznaczone na termomodernizację budynków komercyjnych i mieszkaniowych o minimalnym wskaźniku oszczędności energii 30%.

3.9 Umiedzynarodowienie

Różnica w stosunku do średniej UE
(mierzona odchyleniem standardowym, średnia UE=0)

Uwaga: Słupki skierowane w prawo pokazują wyniki lepsze od średniej UE, zaś słupki skierowane w lewo pokazują wyniki gorsze

Polskie MŚP były w mniejszym stopniu umiedzynarodowione niż średnia UE. Jedynie od 5 do 6% polskich MŚP prowadziło handel międzynarodowy poza UE. Procedury eksportowe i importowe były długotrwałe na tle europejskich standardów oraz wymagały od przedsiębiorców wypełnienia 4 lub 5 dokumentów. Koszty prowadzenia handlu poza granicami kształtowały się na poziomie średniej europejskiej w tym obszarze.

W okresie odniesienia ogłoszono trzy działania w tej dziedzinie. Były one ukierunkowane na poprawę dostępności porad i opieki mentorskiej dla MŚP pragnących rozpocząć działalność na rynkach zagranicznych, zachęcanie MŚP w Polsce wschodniej do rozwijania działalności międzynarodowej i udzielanie pomocy w marketingu i promocji znaków towarowych za granicą.

4. Interesujący przykład nowej inicjatywy

Poniżej przedstawiono polski przykład nowej inicjatywy pokazujący, co rządy mogą robić dla wsparcia MŚP:

Polityka Nowej Szansy

Polityka Nowej Szansy ma na celu zwiększenie liczby przedsiębiorstw uratowanych przed likwidacją w sytuacji kryzysowej.

Przedstawia ona pełny opis zagadnień, z jakimi mogą się spotkać przedsiębiorcy w trudnej sytuacji. Proponowane rozwiązania opracowano uwzględniając potrzeby właścicieli MŚP. Odnoszą się one do szerokiego zakresu problemów, z którymi borykają się oni na kolejnych etapach prowadzenia działalności gospodarczej. Polityka przewiduje również środki wspierające przedsiębiorców we wznowianiu działalności.

Cele na lata 2014–2020 będą osiągnęte w ramach następujących kategorii działań:

- zapobieganie sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw (systemy wczesnego ostrzegania),
- ograniczanie ryzyka likwidacji przedsiębiorstw (częstsze stosowanie pozasądowych i sądowych form naprawy i restrukturyzacji),
- sprawne przeprowadzenie likwidacji przedsiębiorstw (w przypadkach, gdy konieczne są sądowe formy restrukturyzacji i likwidacji),
- nowa szansa (oddłużenie, działania po ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstwa, ponowne podjęcie działalności gospodarczej),
- działania promocyjne (kampania informacyjno-promocyjna na rzecz dobrego zarządzania oraz racjonalnego podejścia do porażki biznesowej).

Nowa polityka powinna poprawić sytuację uczciwych przedsiębiorców, których przedsiębiorstwa zostały postawione w stan upadłości, i zapewnić im szansę na łatwiejsze ponowne podjęcie działalności. Ma na celu również poprawienie społecznej percepcji przedsiębiorców, który ponieśli porażkę w biznesie. Dokument podkreśla, że stworzenie takim osobom szansy na rozpoczęcie nowej działalności gospodarczej ma zasadnicze znaczenie dla wspierania rozwoju gospodarczego.

Źródła:

<http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Polityka+nowej+szansy>

http://www.mg.gov.pl/files/Polityka_Nowej_Szansy_ang.pdf

Ważne uwagi

Dyrekcja Generalna ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP (GROW) sporządza arkusze informacyjne SBA w ramach przeglądu wyników MŚP, który jest głównym narzędziem ekonomicznej analizy kwestii dotyczących małych i średnich przedsiębiorstw. Arkusze informacyjne łączą najnowsze dostępne dane statystyczne i informacje polityczne dotyczące 28 państw UE i siedmiu krajów spoza UE, które również uczestniczą w programie COSME. Opracowywane rokrocznie arkusze informacyjne są pomocne w organizowaniu dostępnych informacji w celu ułatwienia oceny polityki w zakresie MŚP i monitorowania wdrażania programu Small Business Act. Odzwierciedlają stan faktyczny i odnotowują postępy. Nie stanowią oceny strategii politycznych państw członkowskich, lecz są dodatkowym źródłem danych służących do realizacji polityki opartej na dowodach. Przykładowo arkusze informacyjne wymieniają tylko działania polityczne uznane za istotne przez krajowych ekspertów w zakresie polityki MŚP. Nie mogą one służyć i nie służą odzwierciedleniu wszystkich środków przyjętych przez rząd w okresie odniesienia. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w bazie danych dostępnej na stronie internetowej dotyczącej przeglądu wyników MŚP.

Przegląd wyników MŚP

http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review/index_en.htm

grow-spr@ec.europa.eu

Small Business Act

http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/small-business-act/index_en.htm

Europejski portal dla małych przedsiębiorstw

http://ec.europa.eu/small-business/index_pl.htm

Przypisy

¹ Zamieszczone poniżej dwa wykresy przedstawiają trendy w ewolucji poszczególnych zmiennych w czasie. Przedstawione wartości wskaźników obejmują kolejne lata od 2008 r. począwszy, przy czym za wartości roku referencyjnego (2008) przyjęto 100. Wskaźniki te, począwszy od 2013 r., są szacunkami ewolucji w czasie opracowanymi przez DIW Econ na podstawie danych z lat 2008-2012 pochodzących z bazy danych statystyk strukturalnych Eurostatu dotyczących przedsiębiorstw. Dane obejmują „gospodarkę przedsiębiorstw niefinansowych”, na którą składają się przemysł, budownictwo, handel i usługi (NACE Rev. 2 sekcje B-J, L, M i N). Nie obejmują natomiast przedsiębiorstw zajmujących się rolnictwem, leśnictwem, rybołówstwem i usługami zasadniczo nierynkowymi, takimi jak usługi edukacyjne i zdrowotne. Szczegółową metodykę (w języku angielskim) można znaleźć na stronie Komisji: http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review/index_en.htm

² Główny Urząd Statystyczny, wskaźniki makroekonomiczne <http://stat.gov.pl/wskazniki-makroekonomiczne/>, po raz ostatni konsultowano w dn. 22.3.2015.

³ Ernst&Young (2014): *The Polish Real Estate Guide* (Przewodnik po rynku nieruchomości w Polsce) – 2014, [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY_Real_Estate_Guide_Book_2014/\\$FILE/EY_Real_Estate_Guide_Book_2014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY_Real_Estate_Guide_Book_2014/$FILE/EY_Real_Estate_Guide_Book_2014.pdf), po raz ostatni konsultowano w dn. 22.3.2015 r.

⁴ <http://www.krakowpost.com/article/7873>, po raz ostatni konsultowano w dn. 22.3.2015 r.

⁵ <http://www.krakowpost.com/article/7873>, po raz ostatni konsultowano w dn. 22.3.2015 r.
<http://www.globalpropertyguide.com/Europe/Poland/Price-History>, po raz ostatni konsultowano w dn. 22.3.2015 r.

⁶ <http://www.krakowpost.com/article/7873>, po raz ostatni konsultowano w dn. 22.3.2015 r.

⁷ Centralny Ośrodek Informacji Gospodarczej, http://www.coig.com.pl/nowe-firmy-w-polsce_2014_2013.php, po raz ostatni konsultowano w dn. 24.3.2015 r.

⁸ Pierwsza ustawa deregulacyjna:

<http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Działania+legislacyjne/Pierwsza+ustawa+deregulacyjna>,

Druża ustawa deregulacyjna:

<http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Działania+legislacyjne/Druża+ustawa+deregulacyjna>,

Trzecia ustawa deregulacyjna:

<http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Działania+legislacyjne/Trzecia+ustawa+deregulacyjna>

W 2014 r. Sejm uchwalił czwartą ustawę deregulacyjną:

<http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Działania+legislacyjne/Czwarta+ustawa+deregulacyjna>

⁹ Przy opracowywaniu arkuszy informacyjnych programu SBA w 2015 r. korzystano ze wsparcia JRC, tj. Wspólnego Centrum Badawczego Komisji Europejskiej z siedzibą w Isprze we Włoszech. JRC wprowadziło znaczące ulepszenia do podejścia metodologicznego, prac statystycznych na zbiorach danych i wizualnej prezentacji danych.

¹⁰ Wykres ćwiartkowy zestawia dwie serie danych. Po pierwsze, przedstawia obecne wskaźniki w oparciu o najnowsze dostępne dane z ostatnich lat. Dane przedstawione na osi X są mierzone odchyleniem standardowym od prostej, nieważonej średniej arytmetycznej całej UE-28. Po drugie, wykres ilustruje postępy w czasie, tj. średnie roczne stopy wzrostu w latach 2008-2015. Stopy wzrostu są mierzone w odniesieniu do poszczególnych wskaźników, które składają się na średnie w każdym z obszarów SBA. Pozycja punktu dotyczącego wybranego obszaru SBA w ramach którejkolwiek z czterech ćwiartek wykresu świadczy nie tylko o relacji wyników danego kraju do średniej UE w danym okresie, ale również o jego własnych postępach mierzonych w latach 2008-2015 w tym obszarze SBA. Stopień wdrożenia poszczególnych zasad SBA, z wyjątkiem zasady „najpierw myśl na małą skalę”, dla której brakuje wystarczających danych statystycznych, obliczono w postaci wskaźników złożonych zgodnie z podręcznikiem OECD/JRC. Bliższe informacje na temat metodologii zawiera opracowanie (Saisana i Domínguez-Torreiro, 2015), dostępne na stronie internetowej przeglądu wyników MŚP: <http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review/>

¹¹ Przedstawione w niniejszym arkuszu informacyjnym SBA działania polityczne stanowią jedynie wybór środków podjętych przez rząd w 2014 r. i w pierwszym kwartale 2015 r. Wyboru dokonał ekspert ds. krajowej polityki w zakresie MŚP współpracujący z hiszpańskim oddziałem firmy CARSA (tj. z głównym wykonawcą arkuszy informacyjnych w roku 2015 na zlecenie Dyrekcji Generalnej ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP). Ekspertów poproszono o wybór najważniejszych ich zdaniem działań politycznych, tzn. tych inicjatyw, które w ich ocenie wywra największy wpływ w danym obszarze SBA. Pełne zestawienie działań zebranych przez ekspertów przygotowujących tegoroczne arkusze informacyjne zostanie opublikowane równocześnie z arkuszami informacyjnymi w postaci bazy danych działań politycznych na stronie internetowej DG GROW.

¹² <http://legislacja.rcl.gov.pl/>

¹³ Innowacyjna przedsiębiorczość w Polsce. Odkryty i ukryty potencjał polskiej innowacyjności, pod redakcją P. Zadury-Lichoty, PARP, Warszawa 2015, dostępne w internecie: <http://badania.parp.gov.pl/files/74/75/76/479/22512.pdf>